

Abstract. The article is devoted to the study of humour as a propaganda tool on the example of the Russian Federation. The author draws attention to the multifunctionality of humour in politics, which is not only a tool for establishing and developing relations between countries, but also for promoting their own interests. The article reveals the connection between humor and propaganda and outlines the main mechanisms of using humor for propaganda purposes on the example of Russia.

Keywords: humour, humour in politics, propaganda, narratives, Ukraine, Russia, Russian-Ukrainian war.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Тактики: Як російська пропаганда використовує гумор та сатиру для досягнення власних цілей. #DisinfoChronicle. Кремлівська дезінформація щодо військового наступу на Україну. *Детектор медіа*. URL: <http://surl.li/rljhx>
2. Chernobrov D. Humor and Foreign Policy Narration: The Persuasive Power and Limitations of Russia's Foreign Policy Pranks. *OUP Academic*. URL: <https://academic.oup.com/isagsq/article/4/1/ksae007/7616249>
3. Гумор як знаряддя пропаганди: презентація дослідження. *Український кризовий медіа-центр*. 30.08.2023. URL: <http://surl.li/rljka>
4. Повержук В. «Шароварні» українці і «непереможна» ядерка – як рф через гумор просувала пропаганду. *6262.com.ua – Сайт міста Слов'янська*. URL: <http://surl.li/rljlh>
5. Докієн О. Жарти інформвійни. Експерт Максим Кияк про пропаганду та роль гумору в ній. *Шпальта*. 21 березня 2019 р. URL: <http://surl.li/rljku>
6. Дуже чорний гумор: меми як інструмент російської пропаганди. *Український кризовий медіа-центр*. 05 вересня 2023 р. URL: <https://uacrisis.org/uk/duzhe-chornyj-gumor-memu-yak-instrument-rosijskoyi-propagandy>
7. Пропаганда в (НЕ) політичному KBH. *YouTube / Канал Vaibi*. 23 вересня 2023 р. URL: https://youtu.be/nvbQBLvr_sY?si=9IRSgouLz0Ug7ixr
8. Пропаганда на Comedy Club. *YouTube / Канал Vaibi*. 23 вересня 2023 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Lqq7LUQxPro>

УКД: 327.8:32.019.51(477)

МІЖНАРОДНИЙ СТАТУС УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРОТИСТОЯННЯ

Ю. Д. Паламарчук

Анотація. Розглядаючи українські засоби інформації, стаття має на меті, по-перше, розглянути та проаналізувати шлях України до євроінтеграції; по-друге, розглянути вплив агентури кремля на парадигму Україна – євроінтеграція; по-третє, розглянути та проаналізувати можливості для української держави після вступу до ЄС та НАТО.

Ключові слова: міжнародний статус, Україна, НАТО, ЄС, пропаганда.

Міжнародний статус України завжди був дразливим предметом для обговорення. Починаючи від перших років незалежності й до сучасних подій часів повномасштабного вторгнення, можна спостерігати активізацію типових для антиукраїнської пропаганди постулатів про нібито неіснування української держави, і як наслідок – неіснування України як суб'єкта на міжнародній арені.

Обговорюючи питання формування міжнародного статусу України під час війн і за часів післявоєнної відбудови, як самостійного члена на міжнародній арені, варто сказати, що український шлях до євроатлантизму часів незалежності мав декілька етапів: по-перше, починаючи від Леоніда Кучми, який підписав Будапештський меморандум (договір про ядерне роззброєння України) [1]; по-друге, ідея «Україна – член НАТО» фігурувала і була актуальною ще у 2000-х рр., коли з 2005 р. Віктор Ющенко почав проводити політику підготовки до майбутнього вступу України в НАТО (але у 2008 р. Німеччина разом з іншими членами НАТО відмовила Україні в членстві через її нібито слабе політичне становище) [2; 3]; по-третє, говорячи саме про євроінтеграцію України, варто сказати, що з одного боку, у 2000-х рр. проводилася активні євроінтеграційні кроки адміністрацією Ющенко, і з іншого боку, двояка політика Віктора Януковича, який, відмовившись підписувати документ про асоціацію України в ЄС, залишив країну у стані війни; по-четверте, за наступних президентів Петра Порошенка та Володимира Зеленського ситуація з євроінтеграцією набула покращення: у 2018 р. було під-

писано документ про надання Україні безвізового режиму з державами ЄС (а також були розширенні договори з економічної співпраці) і у 2022 р. були виставлені нові вимоги для України задля вступу в ЄС [4; 5; 6].

Станом на 2024 р. статус Україна – НАТО – ЄС у розрізі подій повномасштабного вторгнення дуже сильно страждає від пропагандистських кампаній. Тобто РФ, маючи розгалужену мережу завербованих кремлівськими спецслужбами розвідників, політиків по всьому світу, може маніпулювати питаннями санаційних пакетів впливати на рішення політиків щодо поставки гуманітарної, військової та економічної допомог Україні (прикладом можуть стати влада Туреччини, представлена урядом Реджепа Таїпа Ердогана, який періодично виступає з проросійськими промовами щодо України, апелюючи до закінчення вже «затяжної» війни [7]; Республіка Угорщина з її правлячою верхівкою проросійського політика Віктора Орбана, які, переслідуючи свої політичні бажання «Великої Угорщини» з історично етнічними землями угорців у Закарпатті, проштовхує серед Євросоюзу російські наративи про «непотрібність допомоги Україні», а також згадують у своїх промовах про бажане швидке завершення війни «Київського режиму») [8; 9].

Тому, на думку дослідника, в розрізі питання РФ та її пропаганди проти українського євроатлантичного шляху продовження проєвропейської політики Україною може стати найкращим сценарієм поствоєнної відбудови: по-перше, поступовий відхід від російської зони впливу у політичному, економічному та військовому питаннях забезпечить не лише незалежність розвитку вищезазначених сфер українського політичного устрою, а й забезпечить формування нового, незалежного українського політичного шляху розвитку (без впливу російського політичного бомонду на ситуацію всередині держави, до прикладу – класична ситуація з четвертим президентом України Віктором Януковичем, який, виступаючи за євроінтеграцію, відмовився від неї у 2013 р. та втік до російської федерації, просячи захисту у кремлівській верхівці, залишивши Україну в стані повної відсутності золотовалютного фонду, несформованості армії та з окупацією критично важливих областей і регіонів) [10; 11].

По-друге, впровадження євроінтеграційного шляху розвитку України забезпечить оновлення усіх внутрішньополітичних сфер життя під новий для української державної політики європейський стандарт (від економічної до внутрішньополітичної сфери).

По-третє, впровадження вищезгаданих «євроатлантичних реформ» забезпечить реформування українського суспільства та владної верхівки від олігархічного й корумпованого виду правління влади в Україні (враховуючи проєвропейські шляхи президентів Петра Порошенка та Володимира Зеленського, на жаль, це не завжди нівелює випадки виникнення корупційних скандалів як членів правлячої партії, так і наближених до президента безпосередньо) [12].

По-четверте, інтеграція України зі вступом у НАТО надалі забезпечить захист держави від зовнішнього агресора, у нашому випадку від Російської Федерації, та нівелює бажання РФ нападати не просто на Україну, а на члена блоку НАТО (у цьому питанні найважливішим, на думку дослідника, є наявність статті № 5, коли у разі нападу на члена НАТО інші члени НАТО зобов'язані надати чи то гуманітарну та військову допомогу, чи то відправити свої війська для урегулювання конфлікту) [13].

В аспекті питання післявоєнної відбудови української держави саме шлях євроінтеграції є найбільш оптимальним як для відбудови держави, так і забезпечення подальшого розвитку та життя держави без спадщини російського впливу (станом на 2022 р. Урсула Фон Дер Ляєн та Євросоюз озвучили сім блоків реформ, виконання яких Євросоюз визначив як умову того, що статус кандидата збережеться: (1) реформа Конституційного суду; (2) продовження судової реформи; (3) антикорупція, включно з призначенням керівника САП; (4) боротьба з відмиванням коштів; (5) втілення антиолігархічного закону; (6) узгодження аудіовізуального законодавства з європейським; (7) зміна законодавства про нацменшини) [14].

Говорячи про можливість позаблокового статусу української держави на поствоєнному просторі, потрібно зазначити таке: по-перше, без вступу в найбільші політично-військові блоки, як-от ЄС та НАТО, Україна зможе сама проводити зовнішньою політику – чи то економіч-

ну, чи то військову, тобто такий розвиток подій може привести до розвитку України як самостійного члена на світовій арені.

По-друге, позаблоковий статус може забезпечити певні гарантії безпеки та нейтралітет. Але, як показує практика, навіть якщо Україна відмовиться від членства в ЄС та НАТО, завершить війну по сучасній лінії розмежування та підпише «мир» з політичною верхівкою Кремля, це не зупинить РФ від майбутніх зазіхань та територію вже пошматованої України. Відсутність міжнародних гарантій безпеки як можливого члена НАТО розв'яже руки для винищення України (тобто в цьому випадку можлива подальша ескалація війни та посилене безкарністю бажання РФ знищувати Україну й український народ). Також потрібно взяти до уваги, що безблоковість може призвести до того, що в Україні буде обмежене коло союзників та обмежена можливість в принципі проводити міжнародну політику (як-от привілеїв членів блоку ЄС чи НАТО).

Розглянувши дві можливі стратегії поствоєнної відбудови України (членство та безблоковість), потрібно згадати і третій варіант – створення нових військово-політичних блоків з Україною як засновником та членом. Тому такий сценарій може призвести до: по-перше, заснування безпекового блоку з найближчими державами-сусідами, що може забезпечити захист від нападу Російської Федерації в майбутньому (новий безпековий союз можна заснувати з найближчими державами-сусідами, як-от Польща чи Молдова); по-друге, заснування нового безпекового блоку унеможливить вплив інших держав, які знаходяться поза блоком, на засоби та способи захисту держав; по-третє, створення нового альянсу з новими правилами унеможливить формування правила та можливості вето рішення (в НАТО ця проблема постає у вигляді двох членів – Угорщини та Туреччини, які на постійній основі ветоують рішення допомоги Україні чи вступу інших членів у альянс).

Отже, щодо питання міжнародного статусу України, викликів та можливостей можна зробити такі висновки: по-перше, внаслідок аналізу подій міжнародної діяльності України в парадигмі євроатлантизму до початку повномасштабного вторгнення було з'ясовано, що кроки до європейської та атлантичної інтеграції робилися успішно, але лише частково. Зі зміною президентів змінювалася й ситуація з питанням вступу України і до ЄС, і до НАТО. По-друге, внаслідок аналізу подій 2022–2024 рр. було з'ясовано, що вплив російських агентур на питання української євроатлантичної інтеграції залишається величезним як серед населення, так і серед політичної верхівки. По-третє, внаслідок аналізу літератури було оглянуто три стратегії поствоєнного розвитку України, водночас було зроблено наголос на продовженні та розширенні політики євроатлантичної інтеграції української держави із бажаним відходом від російської політичної, військової та економічної зон.

Abstract. Considering the Ukrainian media, the article aims to: first, consider and analyze Ukraine's path to European integration; second, examine the influence of Kremlin agents on the Ukraine-European integration paradigm; third, consider and analyze the opportunities for the Ukrainian state after joining the EU and NATO.

Keywords: International status, Ukraine, NATO, EU, propaganda.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Войтюк Т. «Зброя – це мир». Що таке Будапештський меморандум та що він означає для України. *Суспільне Новини*. 16 лютого 2022 р. URL: <https://suspilne.media/85782-zbroja-ce-mir-so-take-budapestskij-memorandum-ta-so-vin-oznacae-dla-ukraini/>
2. Волинський С. Ющенко веде Україну в НАТО. *Радіо Свобода*. 22 лютого 2005 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/927314.html>
3. Україну не прийняли в НАТО в 2008 році через позицію Меркель – Ющенко. *Слово і діло. Аналітичний портал*. 25 серпня 2021 р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/08/25/novyna/bezpeka/ukrayinu-ne-pryjnyaly-nato-2008-goczi-cherez-rozycziyu-merkel-yushhenko>
4. Гурак І. Ф. Україна на шляху до ЄС в часи президентства Віктора Ющенка: період «втрачених можливостей» чи поміркований поступ в складних геополітичних обставинах? *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2019. № 2(98). С. 281–298.
5. Україна не підписала Угоду про асоціацію з ЄС. *BBC*. 29 листопада 2013 р. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2013/11/131129_ukraine_eu_assignment_ek
6. Порошенко: безвіз – те, про що мріяли мільйони українців. *Радіо Свобода*. 18 червня 2018 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news/29282781.html>

7. Ердоган пообіцяв, що доб'ється завершення війни зі збереженням незалежності та територіальної цілісності України. *Gazeta.ua*. 20 вересня 2023 р. URL: https://gazeta.ua/articles/politics/_erdogan-poobicyav-scho-dobyetsya-zavershennya-vijni-zi-zberezhennjam-nezalezhnosti-ta-teritorialnoyi-cilisnosti-ukrayini/1158300
8. Орбан назвав Зеленського в числі противників свого режиму. *Українська правда*. 4 квітня 2022 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2022/04/4/7336976/>
9. Тужанський Д. Міністерство правди Орбана. Як працює антиукраїнська та антизахідна пропаганда в Угорщині. *Європейська правда*. 26 травня 2023 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/26/7162473/>
10. Біла І. Що хотіла сказати Росія устами Януковича? (Огляд преси). *Радіо Свобода*. 12 березня 2014 р. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/25293624.html>
11. В ГПУ порахували, скільки вкрав Янукович. *Українська правда*. 30 квітня 2014 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2014/04/30/7024075/>
12. Валько В. Слуги кешу: найгучніші корупційні скандали епохи Зеленського. *Українська правда*. 10 лютого 2022 р. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/02/10/7323479/>
13. Колективна оборона – Стаття 5. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_110496.htm
14. Сидоренко С. Кандидат авансом: 7 вимог, які має виконати Україна, щоб ЄС не скасував її новий статус. *Європейська правда*. 18 червня 2022 р. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/06/18/7141516/>